

Vienotais Eiropas atskaites līdzeklis

**Visu mūžu pieejama konsultēšana karjeras izvēlē
(KONSULTĒŠANA)**

**Politikas un sistēmas uzlabošana
(Improving lifelong guidance policies and systems)**

CEDEFOP, 2005

Satura rādītājs

	Jēdzienu latviskojums Saīsinājumi
1.daļa	Ievads
2.daļa	Vienotie mērķi un principi visu mūžu pieejamā karjeras izvēles konsultēšanā (KONSULTĒŠANĀ) 2.1. Nolūks 2.2. Ko nozīmē visu mūžu pieejama konsultēšana karjeras izvēlē (KONSULTĒŠANA)? 2.3. Mērķi 2.4. Konsultēšanas principi karjeras izvēlē 2.4.1. Individū centrālā loma 2.4.2. Iespēju radīšana 2.4.3. Pieejamības uzlabošana 2.4.4. Konsultāciju kvalitātes nodrošināšana 2.5. ES politikas mērķi visu mūžu pieejamā karjeras izvēles konsultēšanā (KONSULTĒŠANĀ) 2.6. Eiropas vienotiem principiem atbilstošs kontroljautājumu saraksts kolēģu savstarpējās mācīšanās veicināšanai par konsultēšanu karjeras izvēles jautājumos
3.daļa	Eiropas vienotie kvalitātes atskaites punkti karjeras izvēles jautājumu konsultēšanā: 3.1. Individū un pakalpojumu lietotāju līdzdalība 3.2. Praktiķu/konsultantu kompetence 3.3. Pakalpojumu uzlabošana 3.4. Saskaņotība 3.5. Darbības lauku aptveršana 3.6. Kontroljautājumu saraksts kolēģu savstarpējās mācīšanās veicināšanai par Eiropas vienoto atskaites punktu sistēmas ieviešanu karjeras izvēles jautājumu konsultēšanā
4.daļa	Visu mūžu pieejamas karjeras izvēles jautājumu konsultēšanas (KONSULTĒŠANAS) modeļa galvenās pazīmes: 4.1. Sistēmas orientēšanās uz iedzīvotājiem 4.2. Politikas attīstība 4.3. Sistēmas koordinācija 4.4. Mērķtiecīgas auditorijas noteikšana universāla nodrošinājuma situācijā 4.5. Regulāra sistēmas pārskatīšana 4.6. Sistēmas starptautiskā dimensija 4.7. Kontroljautājumu saraksts kolēģu savstarpējās mācīšanās veicināšanai par visu mūžu pieejamas karjeras izvēles jautājumu konsultēšanas (KONSULTĒŠANAS) sistēmu vienotām pazīmēm Eiropā

Jēdzienu latviskojums*

visu mūžu pieejamas konsultācijas karjeras izvēlē	lifelong guidance
konsultācijas karjeras izvēlē	guidance
mācību braucieni un kolēģu savstarpējās mācīšanās aktivitātes	study visits and peer learning activities
konsultanti/praktiķi	practitioners
vienotie atskaites paņēmieni	common reference tools
kvalitātes atskaites punkti	reference points for quality-assurance systems

Saīsinājumi

Visu mūžu pieejama konsultēšana karjeras izvēlē	KONSULTĒŠANA
Eiropas Komisija	EK

* Latvijā nav izstrādāta vienota terminoloģija profesionālās orientācijas jautājumos, bet tiešs tulkojums nav iespējams. Šajā sadaļā redzams atslēgējdziedzienu latviskojums, kas izmantots šī neautorizētā tulkojuma ietvaros

1.DAĻA

Ievads

Šajā grāmatā aplūkoti trīs visā Eiropā vienoti rīcības paņēmieni, kas domāti KONSULTĒŠANAS nodrošinājuma inventarizācijai valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī. Ieteikumi sniegti arī paņēmienu pielietošanā mācību braucienos un kolēģu savstarpējās mācīšanās pasākumu laikā. Tie var būt noderīgi atbildīgajiem ierēdņiem un dienestu vadītājiem salīdzinošajai analīzei *Cedefop* mācību braucienos laikā, kā arī karjeras izvēles konsultantiem/praktiķiem *Leonardo da Vinci* atbalstītajos apmaiņas braucienos un prakses laikā. Paņēmienus izstrādājuši Eiropas Komisijas (EK) ekspertu grupa KONSULTĒŠANAS jautājumos pašattīstības mērķu sasniegšanai un lai pielietotu karjeras izvēles konsultēšanas sistēmās un dienestos, savstarpēji mācoties vienam no otra.

Vienotie atskaites paņēmieni ir ietverti „Karjeras izvēles konsultēšanas rokasgrāmatā politikas veidotājiem” (*Career guidance handbook for policy-makers*), kas ir EK un ESAO (*OECD*) kopīgi ieviests izdevums angļu, vācu un spāņu valodā. Grāmatā iekļauti ieteikumi par to, kā uzlabot konsultēšanu karjeras izvēlē jauniešiem un pieaugušajiem, kā paplašināt šī pakalpojuma pieejamību un stiprināt sistēmas izaugsmi. Rokasgrāmata piedāvā iespēju izvēlēties dažādas politikas pieejas un iepazīstina ar veiksmīgiem politikas risinājumu piemēriem, kas rāda kā apmierināt vajadzības izglītības, mācību un nodarbinātības sektoros valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī. Pārējie Komisijas ekspertu grupas KONSULTĒŠANAS jautājumos veiktie darbi atrodami *Cedefop* karjeras izvēles konsultēšanas mājas lapās: http://www.trainingvillage.gr/etv/Projects_Networks/Guidance

Šajās tīkla lapās atrodama informācija arī par:

- (a) ES politikas jaunākajām tendencēm un programmām;
- (b) ESAO (*OECD*), *Cedefop* un EIF (*ETF*) veikto pētījumu rezultātiem karjeras izvēles konsultēšanā politikas jomā;
- (c) jau notikušo starptautisko pasākumu dokumentiem par karjeras izvēles konsultēšanas jautājumiem un informāciju par nākamajiem pasākumiem.

Tīkla lapā ietverta saite (*link*) uz *Cedefop* zināšanu vadības sistēmas *eKnowVet* datu bāzi. Izvēloties tēmu no visa piedāvātā informācijas klāsta kopumā vai arī noteiktas grupas ietvaros (par 29 valstīm, kas piedalījušās pārskatu izstādē) lietotājiem ir iespējams meklēt datus no pārskatiem par valsts politiku karjeras izvēles konsultēšanas jautājumos. Nodaļa par interesantākajiem politikas prakses piemēriem vēl tiek izstrādāta.

2. DAĻA

KONSULTĒŠANAS vienotie mērķi un principi

2.1. Nolūks

Šajā brošūrā ietverts vienoto mērķu un principu kopums KONSULTĒŠANAS nodrošināšanai, kas izstrādāts izglītības un mācību darba programmā līdz 2010.gadam. Principos raksturots konsultēšanas pakalpojumu līmenis, kādu iedzīvotājiem vajadzētu saņemt. Tos KONSULTĒŠANAI izstrādājusi *Sasniegto mērķu tālākās darbības pārraudzības programmas (Objectives follow-up programme)* darba grupa G sadarbībā ar EK ekspertu grupu. Vienoto mērķu un principu izstrāde KONSULTĒŠANAS nodrošināšanā Eiropas mēroga nacionālās politikas un sistēmas attīstībai tika ieteikta Izglītības un jaunatnes lietu padomes un EK kopīgajā 2004.gada ziņojumā Eiropas Padomei "Izglītība un mācības 2010" (*Education and training 2010*), kā arī pieminēta tās pašas komisijas 2004. maija rezolūcijā par KONSULTĒŠANAS politikas, sistēmu un prakses stiprināšanu Eiropā. Rezolūcijas prioritāte ir indivīda/audzēkņa centrālā loma šādu pakalpojumu nodrošinājumā, uzsvērta arī nepieciešamība:

- (a) mainīt akcentus pakalpojumu sniegšanā, lai attīstītu indivīdu prasmes pašiem organizēt savu karjeru un mācīšanos,
- (b) paplašināt pieeju pakalpojumiem,
- (c) uzlabot pakalpojumu kvalitāti.

Tālāk izklāstītie karjeras izvēles konsultēšanas principi ir sargrupēti atbilstoši šīm prioritātēm. Tie izstrādāti kā pašattīstības līdzekļi konsultēšanai karjeras izvēlē valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī.

2.2. Ko nozīmē visu mūžu pieejama konsultēšana karjeras izvēlē (KONSULTĒŠANA)?

Konsultēšana ietver veselu virkni dažādu aktivitāšu, kas dod iespējas indivīdiem jebkurā vecumā un savas dzīves posmā (visa mūža garumā) noteikt savas spējas, prasmes un intereses. Savu iespēju apzināšana palīdz pieņemt mērķtiecīgus un pārdomātus lēmumus par izglītību, mācībām un nodarbinātību kā arī attīsta spējas virzīt savas individuālās mācības dzīves, darba un citās nepieciešamības situācijās, apgūstot jaunas un/ vai izmantojot savas esošās spējas un prasmes. Konsultēšana tiek nodrošināta visdažādākajos veidos: izglītībā, mācībās, sabiedriskajā dzīvē, nodarbinātības un privātos jautājumos.

2.3. Mērķi

Konsultēšanas mērķi ir:

- (a) Radīt iespēju **indivīdiem** pašiem organizēt/plānot mācības un darba dzīvi atbilstoši saviem mērķiem, sasaistot savas spējas un intereses ar iespējām (izglītībā, mācībās, darba tirgū, pašnodarbinātības sektorā), tādējādi palīdzot pilnveidoties;
- (b) Palīdzēt **izglītības un mācību iestādēm** iegūt augsti motivētus skolēnus, studentus un audzēkņus, kas uzņemas atbildību par savu mācīšanos un paši nosaka sev sasniedzamos mērķus;
- (c) Palīdzēt **uzņēmumiem un organizācijām** iegūt augsti motivētus un pielāgoties spējīgus darbiniekus, kas spēj atrast un pienācīgi izmantot pieejamās mācību iespējas gan darba vietā, gan ārpus tās;

- (d) Nodrošināt **politikas veidotājiem** nepieciešamos līdzekļus (skat. 4.nodaļu) plaša spektra valsts politikas mērķu sasniegšanai;
- (e) Palīdzēt nodrošināt darbaspēka attīstību un pielāgošanos mainīgajām ekonomiskām prasībām un sociālajiem apstākļiem Eiropas vietējā pašvaldību līmeņa, reģiona un valstu **ekonomikās**;
- (f) Veicināt tādu **sabiedrības** veidošanos, kuras ietvaros pilsoņi aktīvi sniedz savu ieguldījumu sociālai, demokrātiskai un ilgpējīgai attīstībai.

2.4. Konsultēšanas principi karjeras izvēlē

2.4.1. Individū centrālā loma

- (a) **Patstāvība**: konsultēšanas nodrošinājums respektē indivīda/ pakalpojuma izmantotāja karjeras izvēles un personīgās izaugsmes brīvību;
- (b) **Objektivitāte**: konsultācijas tiek sniegtas tikai un vienīgi atbilstoši indivīda vēlmēm, tās neietekmē konsultēšanas pakalpojumu sniedzējs, institucionālās vai finansētāja intereses, un nediskriminē pakalpojumu izmantotāju pēc dzimuma, vecuma, etniskās izcelsmes, sociālās piederības, kvalifikācijas, spējām u.c. pazīmēm;
- (c) **Konfidencialitāte**: indivīdiem ir tiesības uz privātas informācijas neaizskaramību konsultāciju procesā;
- (d) **Vienlīdzīgas iespējas**: konsultēšana sekmē visiem iedzīvotājiem vienlīdzīgas iespējas mācībās un darbā;
- (e) **Vispusīga pieeja**: konsultēšanas procesā augsti tiek vērtēta indivīda lēmuma pieņemšanas personīgie, sociālie, kultūras un ekonomikas apstākļi.

2.4.2. Iespēju radīšana

- (a) **Iespēju došana**: konsultēšana palīdz indivīdiem kļūt kompetentiem mācību un karjeras plānošanā un organizēšana (arī pārejot no vienas jomas uz citu);
- (b) **Aktīva līdzdalība**: konsultēšana ir savstarpējas sadarbības process starp indivīdu un konsultāciju sniedzēju, kā arī citām iesaistītām pusēm, piemēram, mācību sniedzējiem, uzņēmumiem, ģimenes locekļiem, vietējās sabiedrības interesēm; tā balstās uz aktīvu indivīda līdzdalību.

2.4.3. Pieejamības uzlabošana

- (a) **Caurspīdīgums**: konsultēšanas pakalpojumu būtība indivīdam ir uzreiz skaidri saprotama;
- (b) **Draudzīgums un empātija**: personāls, kas sniedz konsultācijas, indivīdiem nodrošina viesmīlīgu atmosfēru;
- (c) **Nepārtrauktība**: konsultācijas palīdz indivīdam visdažādākajos mācību, darba, sabiedriskās un personīga rakstura pasākumos, kurus viņš veic un/ vai ar kuriem viņam nākas saskarties;
- (d) **Izmantojamība**: visiem indivīdiem ir tiesības uz konsultāciju pakalpojumiem karjeras izvēlē jebkurā viņu dzīves posmā;
- (e) **Pieejamība**: konsultēšanas pakalpojumi ir pieejami, elastīgi un lietotājam draudzīgi. Tos var sniegt gan klātienē, gan pa telefonu, e-pastu, organizējot izbraukumus, un ir pieejami indivīda vajadzībām atbilstošā laikā un vietā;
- (f) **Piemērošanās iespējas**: lai apmierinātu klientu atšķirīgās vajadzības, konsultēšanas pakalpojumus sniedz pielietojot dažādas metodes.

2.4.4. Konsultāciju kvalitātes nodrošināšana

- (a) **Konsultācijas metodes piemērotība:** pielietotajām konsultēšanas metodēm karjeras izvēlē ir atbilstošs teorētisks un/vai zinātniski/empīrisks pamatojums, kas atbilst to izmantošanas mērķiem;
- (b) **Nepārtraukta uzlabošana:** konsultēšanas pakalpojumi karjeras izvēlē nepārtraukti pašattīstās, tiem ir regulāra atgriezeniska saikne ar pakalpojumu saņēmējiem, bet darbiniekiem tiek dota iespēja pastāvīgi mācīties;
- (c) **Tiesības uz sūdzību izskatīšanu un apmierināšanu:** pakalpojuma saņēmējiem ir tiesības sūdzēties, izmantojot oficiālo procedūru, ja sniegtā konsultēšana ir bijusi neapmierinoša;
- (d) **Kompetents personāls:** darbiniekiem, kas sniedz konsultēšanas pakalpojumus, ir jāiegūst valstī akreditētu izglītību, lai tie spētu noteikt un risināt indivīdu vajadzības kā arī piemērot atbilstošu konsultāciju/pakalpojumu, kad tas ir nepieciešams.

2.5. ES politikas mērķi visu mūžu pieejamā karjeras izvēles konsultēšanā (KONSULTĒŠANĀ)

KONSULTĒŠANA palīdz politikas veidotājiem Eiropā sasniegt vairākus vienotus politikas mērķus:

- (a) **Efektīvas investīcijas izglītībā un mācībās:** KONSULTĒŠANA procentuāli paaugstina izglītībā un mācībās iesaistīto dalībnieku un absolventu skaitu, nodrošina labāku savstarpējo atbilstību starp piedāvātajām mācību iespējām un individuālajām interesēm un spējām;
- (b) **Darba tirgus efektivitāte:** KONSULTĒŠANA (I) paaugstina darba izpildes kvalitāti, motivāciju un vēlmi darbu saglabāt, (II) samazina darba meklējumos pavadīto laiku un bezdarba periodu tā vietā sniedzot labākas darba un karjeras izaugsmes iespējas, izvērtējot individuālo interešu un spēju savstarpējo atbilstību, (III) uzlabo informētību par pašreizējām un nākotnes nodarbinātības un mācību iespējām;
- (c) **Mūžizglītība:** visu indivīdu personīgās izaugsmes uzlabošana un nodarbinātības iespēju paaugstināšana, nepārtraukti iesaistot viņus izglītībā un mācībās, palīdz atrast savu ceļu arvien daudzveidīgākās, bet tomēr savstarpēji saistītās mācībās, un noteikt prasmes, kuras piemērojamas arī citās jomās, atzīstot gan formālu, gan neformālu mācīšanos;
- (d) **Sociālā iekļaušana:** palīdzība integrēties un atgriezties atpakaļ izglītībā, sociālajā un ekonomiskajā dzīvē visiem pilsoņiem un grupām, ieskaitot trešo valstu pavalstniekus un īpaši tos, kuriem ir grūtības piekļūt informācijai par izglītību un darbu, lai rezultātā nodrošinātu šo cilvēku sociālo iekļaušanu, aktīvu pilsoniskumu, ilgtermiņa bezdarba un nabadzības ciklu samazināšanos;
- (e) **Sociālā vienlīdzība:** palīdzība iedzīvotājiem pārvarēt dzimuma, etniskās, vecuma, invaliditātes, sociālo šķiru un institucionālas barjeras mācībās un darbā;
- (f) **Ekonomikas attīstība:** KONSULTĀCIJAS veicina augstāku darba līdzdalības procentu un darbaspēka izaugsmi uz zināšanām balstītā ekonomikā un sabiedrībā.

2.6. Eiropas vienotiem principiem atbilstošs kontroljautājumu saraksts kolēģu savstarpējās mācīšanās veicināšanai par konsultēšanu karjeras izvēles jautājumos

Kontroljautājumu saraksta uzdevums

Kontroljautājumu sarakstā iekļauti jautājumu piemēri, kurus varat izmantot, lai organizētu savas pārdomas par to, kā vienotie Eiropas mērķi un principi karjeras izvēles konsultēšanā sasaucas ar konsultēšanas pakalpojumu sniegšanu jūsu valstī. Kontroljautājumu saraksts domāts, lai palīdzētu noteikt un apkopot: (i) valstī nodrošināto konsultēšanas pakalpojumu stiprās puses un izaicinājumus, ar kuriem nākas saskarties, ieviešot vienotus mērķus un principus, (ii) idejas par Eiropas sadarbību nākotnē, izvērtējot savas valsts stiprās puses un izaicinājumus, un (iii) ieteikumus vienotu Eiropas orientieru izstrādei karjeras izvēles konsultēšanas jautājumos.

Jautājumi par principiem, kas attiecas uz indivīdu/ pakalpojumu saņēmēju centrālo lomu (*patstāvība, *objektivitāte, *konfidencialitāte, *vienlīdzīgas iespējas, *vispusīga/ holistiska pieeja):

- (a) Vai visi augstāk minētie principi darbojas valstī sniegtajos karjeras izvēles konsultācijas pakalpojumos?
- (b) Vai karjeras izvēles konsultāciju dienesti tos uzskatāmi pauž pakalpojumu saņēmējiem? Kā pakalpojumu saņēmēji zina, ka šādi principi darbojas?
- (c) Kā tiek panākts, lai šie principi darbotos? (Piemēram, karjeras izvēles konsultanti/ praktiķi tiek īpaši mācīti iekļaut šos principus praktiskajā darbā utt.).
- (d) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta principu iedzīvināšana?
- (e) Vai šajā sarakstā netrūkst kāds būtisks uz lietotāju vērsts princips, kuru vajadzēt iekļaut?
- (f) Vai kādu no šiem principiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par principiem, kas attiecas uz iespēju radīšanu indivīdiem (*iespēju došana, *aktīva līdzdalība)

- (a) Vai iespēju došana pakalpojumu saņēmējiem noteikta karjeras izvēles konsultāciju uzdevumu formulējumā vai izpaužas tikai netieši?
- (b) Vai pret pakalpojumu saņēmējiem mēdz attiekties kā pret aktīviem sadarbības partneriem, formulējot viņu karjeras mērķus un plānus, vai vairāk kā pret karjeras izvēles konsultāciju dienestu gudrības/ padoma/ palīdzības pasīviem saņēmējiem?
- (c) Cik lielā mērā karjeras izvēles konsultāciju dienesti sadarbojas ar tiem cilvēkiem, kas spēlē nozīmīgu lomu pakalpojumu saņēmēju dzīvē, vai darbojas ar viņu palīdzību, aktīvi iesaistot pakalpojumu saņēmējus šajā procesā (piemēram, noorganizējot pakalpojumu saņēmējam tikšanos ar cilvēkiem, kuri spēj dot piemērotus padomus un informāciju, kas atbilst pakalpojumu saņēmēja vajadzībām)?
- (d) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta šo divu principu iedzīvināšana?

- (e) Vai šajā sarakstā netrūkst kāds būtisks lietotāju iespēju radīšanas princips, kuru vajadzēt iekļaut?
- (f) Vai kādu no šiem principiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par principiem, kas attiecas uz karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojuma pieejamību un iespēju uzlabošanu iedzīvotājiem (*caurspīdīgums, *empātija, *nepārtrauktība, *esamība, *pieejamība, *piemērošanās vajadzībām)

- (a) Vai visi šie augstāk minētie principi darbojas valstī sniegtajos karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumos?
- (b) Vai karjeras izvēles konsultāciju dienesti tos uzskatāmi pauž pakalpojumu saņēmējiem? Kā pakalpojumu saņēmēji zina, ka šādi principi darbojas?
- (c) Kā tiek panākts, lai šie principi darbotos? (Piemēram, dienestu vadītāji regulāri inventarizē esošos pakalpojumus/ pastāvošo praksi, darbībā izmanto piemērotāko pakalpojumu/ praksi)
- (d) Kā tiek ārēji pārraudzīta/ kontrolēta principu iedzīvināšana?
- (e) Vai šajā sarakstā netrūkst kāds būtisks princips par pakalpojumu pieejamību?
- (f) Vai kādu no šiem principiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par principiem, kas attiecas uz karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumu kvalitāti (*metožu piemērotība, *pastāvīga uzlabošana, *tiesības uz sūdzību izskatīšanu un apmierināšanu, *darbinieku kompetence)

- (a) Vai visi šie augstāk minētie principi darbojas valstī sniegtajos karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumos?
- (b) Vai karjeras izvēles konsultāciju dienesti tos uzskatāmi pauž pakalpojumu saņēmējiem? Kā pakalpojumu saņēmēji zina, ka šādi principi darbojas?
- (c) Kā tiek panākts, lai šie principi darbotos? (Piemēram, tiek veiktas regulāras pakalpojumu saņēmēju aptaujas, tālākā darbība notiek, balstoties uz iegūtajiem atklājumiem)
- (d) Kā tiek ārēji pārraudzīta/ kontrolēta principu iedzīvināšana?
- (e) Vai šajā sarakstā netrūkst kāds būtisks kvalitātes nodrošināšanas princips?
- (f) Vai kādu no šiem principiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Vispārīgi jautājumi

- (a) Cik lielā mērā vienoto orientieru nacionālie mērķi un politikas uzdevumi karjeras izvēles konsultēšanā atspoguļojas valsts mērķos un politikas uzdevumos?
- (b) Cik lielā mērā mērķos un principos ietvertā KONSULTĒŠANAS definīcija atspoguļojas karjeras izvēles konsultēšanā?
- (c) Apkopojiet valstī nodrošinātās karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumu stiprās puses salīdzinājumā ar Eiropas vienotajiem principiem karjeras izvēles konsultēšanā.
- (d) Apkopojiet tās karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumu jomas, kas valstī būtu jāattīsta, vadoties no atbildēm, kas sniegtas jautājumos par vienotajiem principiem.
- (e) Kuras no šīm attīstāmajām jomām iegūtu no savstarpējās sadarbības Eiropā?
- (f) Kādus vienotus Eiropas atskaites līdzekļus jeb orientierus, pēc jūsu domām, būtu nepieciešams izstrādāt, lai atbalstītu karjeras izvēles konsultēšanas

politikas, sistēmas un prakses attīstību valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī? Kāpēc?

3.DAĻA

Eiropas vienotie kvalitātes atskaites punkti karjeras izvēles jautājumu konsultēšanā

Zemāk aprakstītās piecas atskaites punktu kopas galvenokārt balstītas uz atklājumiem, kas iegūti, pētot KONSULTĒŠANAS sistēmu kvalitāti. Pētījumu par KONSULTĒŠANAS jautājumiem veica *Cedefop* 2003.—2004. gadā pēc Komisijas ekspertu grupas iniciatīvas. Atskaites punktu uzmetums ir pirmais solis konsultāciju pakalpojumam un produktam, ko sniedz karjeras izvēles jautājumos, lai veidotu vienotu kvalitātes struktūru visā Eiropā. Šī struktūra būtu kvalitātes novērtēšanas līdzeklis karjeras izvēles konsultāciju sistēmai un parādītu to šķērsgrīzumā. Pašreizējā formā atskaites punktus var izmantot, lai novērtētu karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumu kvalitāti un attīstību dažādos sektoros valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī.

3.1. Individū un pakalpojumu saņēmēju līdzdalība

Kvalitātes nodrošināšanai konsultēšanas sistēmā par karjeras izvēles jautājumiem vajadzētu:

- (a) ietvert informāciju pakalpojumu saņēmējiem par viņu tiesībām (piemēram, ar pakalpojumu saņēmēju statūtu palīdzību) un ņemt vērā valsts un Eiropas patērētāju asociāciju darbību patērētāju tiesību aizsardzības un sūdzību izskatīšanas procesos;
- (b) nodrošināt, ka ar individuāliem pakalpojumu saņēmējiem regulāri konsultējas par to, vai viņi ir apmierināti ar dienesta sniegtajiem pakalpojumiem un pieredzi;
- (c) prasīt no pakalpojumu sniedzējiem, lai viņi sistemātiski izmantotu šajās konsultācijās iegūtos atklājumus;
- (d) iesaistīt pakalpojumu saņēmēju karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumu un produktu izstrādāšanā, vadībā un novērtēšanā.

3.2. Konsultantu/praktiķu kompetence

Kvalitātes nodrošināšanai konsultēšanas sistēmā par karjeras izvēles jautājumiem vajadzētu:

- (a) prasīt, lai konsultantiem/ praktiķiem būtu nepieciešamās zināšanas, kas vajadzīgas konsultēšanas pienākumu izpildei;
- (b) prasīt, lai konsultantiem/ praktiķiem būtu iegūta nepieciešamo zināšanu apliecināšana kvalifikācija vai viņi būtu ceļā uz šādu kvalifikāciju iegūšanu;
- (c) ietvert konsultantu/ praktiķu konsultatīvās darbības pārraudzību jeb novērtēšanu;
- (d) prasīt nepārtrauktu profesionālo izaugsmi un sniegto pakalpojumu uzlabošanu;
- (e) iesaistīt visas attiecīgās konsultantu/ praktiķu asociācijas standartu un kvalitātes procedūru izstrādē.

3.3. Pakalpojumu uzlabošana

Kvalitātes nodrošināšanai konsultēšanas sistēmā par karjeras izvēles jautājumiem vajadzētu:

- (a) ietvert skaidri definētus pakalpojumu standartus, atbilstošu pārraudzības mehānismu un arī procedūru, kas noteiktu kā panākt pakalpojumu atbilstību standartam;
- (b) ietvert atbilstošu pārraudzības un novērtēšanas mehānismu pēc kura novērtēt, vai ar pakalpojumu un informācijas uzlabošanai veiktām darbībām ir panākta atbilstība attiecīgajiem standartiem un nepārtraukta attīstība;
- (c) ietvert pakalpojumā diferenciacijas paņēmienus un pārraudzību atbilstoši dažādu mērķa grupu vajadzībām;
- (d) prasīt, lai pakalpojums izveidotu saikni ar grupām un institūcijām, kas sniedz konsultācijas karjeras izvēlē neformāli (piemēram, vecāki, brīvprātīgās organizācijas vai iestādes, kas nodarbojas ar brīvā laika pavadīšanas pasākumu organizēšanu), un sniegt atbalstu šādām grupām un institūcijām;
- (e) nodrošināt, lai konsultēšanai karjeras izvēlē izmantotie palīgmateriāli (piemēram, vērtēšanas paņēmieni) atbilst kvalitātes tehniskajām specifikācijām.

3.4. Saskaņotība

Kvalitātes nodrošināšanas sistēmai karjeras izvēles jautājumu konsultēšanā vajadzētu:

- (a) ietvert saiknes, kas veicina efektīvas darba attiecības ar valdības departamentiem, kas atbild par kvalitātes nodrošināšanu karjeras izvēles konsultēšanā.
- (b) nodrošināt, lai nebūt pretrunu dažādu kvalitātes sistēmu vidū, kas darbojas dažādos karjeras izvēles konsultēšanas sektoros, vai ar dažādām mērķgrupām.

3.5. Darbības lauku aptveršana

Kvalitātes sistēmām konsultēšanas jautājumos par karjeras izvēli ir jāietver vadlīnijas, kas attiecas uz konsultēšanu karjeras izvēlē, ko veic privātas aģentūras, darba devēji, arodbiedrības un citas nevalstiskas pakalpojumu sniegšanas organizācijas.

3.6. Kontroljautājumu saraksts kolēģu savstarpējās mācīšanās veicināšanai par Eiropas vienoto atskaites punktu sistēmas ieviešanu karjeras izvēles jautājumu konsultēšanā

Kontroljautājumu saraksta uzdevums

Kontroljautājumu sarakstā iekļauti jautājumu piemēri, kurus varat izmantot, lai organizētu savas pārdomas par to, kā vienotie atskaites punkti par kvalitātes nodrošināšanu karjeras izvēles konsultēšanas sistēmā sasaucas ar konsultēšanas pakalpojumu sniegšanu jūsu valstī. Kontroljautājumu saraksts domāts, lai palīdzētu noteikt un apkopot: (i) valstī esošo konsultēšanas pakalpojumu stiprās puses un izaicinājumus, ar kuriem nākas saskarties kvalitātes atskaites punktu ieviešanā, (ii) idejas par Eiropas sadarbībai nākotnē, daloties savās stiprajās pusēs un izaicinājumos, un (iii) ieteikumus vienotu Eiropas atskaites līdzekļu jeb orientieru izstrādei karjeras izvēles konsultēšanas jautājumos.

Jautājumi par kvalitātes atskaites punktiem, kas attiecas uz **individu/ pakalpojumu saņēmēju līdzdalību (*pakalpojumu saņēmēju tiesības, *konsultācijas par apmierinātību ar saņemtajiem pakalpojumiem, *konsultāciju laikā uzzināto atklājumu pielietošana, *līdzdalība pakalpojumu izstrādē, vadībā un izvērtēšanā)**

- (a) Vai visi augstāk minētie atskaites punkti darbojas valstī sniegtajos karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumos?
- (b) Kā tiek panākts, lai atskaites punkti darbotos? (Piemēram, lietotāju tiesību fiksēšana/ noteikšana; regulāri klientu apmierinātības pētījumi un atbilstoša rīcība, balstoties uz iegūtajiem rezultātiem utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta atskaites punktu iedzīvināšana un kā notiek atskaitīšanās par tiem?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāds būtisks uz lietotāju līdzdalību vērsts aspekts par karjeras izvēles konsultēšanas kvalitāti, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no kvalitāti norādošiem atskaites punktiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par kvalitātes atskaites punktiem, kas attiecas uz **konsultantu/ praktiķu kompetenci (*prasības darbam, *kvalifikāciju prasības, *konsultantu/ praktiķu darba pārraudzība, *darba devēju prasības profesionālajai izaugsmei, *profesionālo asociāciju iesaistīšana)**

- (a) Vai visi augstāk minētie atskaites punkti darbojas valstī sniegtajos karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumos?
- (b) Kā tiek panākts, lai šie atskaites punkti darbotos? (Piemēram, vai tiek noteiktas prasības darbam un kvalifikācijai, vai notiek konsultantu/ praktiķu darbības iekšējā un ārējā vērtēšana utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta atskaites punktu iedzīvināšana, kā par to atskaitās?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska atsauce uz kvalitātes kompetencēm, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no šiem kvalitātes atskaites punktiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par kvalitātes atskaites punktiem, kas attiecas uz **pakalpojumu uzlabošanu (*atbilstība standartiem, *standartu sasniegšanas centienu vērtēšana, *darbs ar mērķgrupām tuvu saistītajām pusēm, *kvalitātes tehniskās specifikācijas palīgmateriāliem)**

- (a) Vai visi augstāk minētie atskaites punkti darbojas valstī sniegtajos karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumos?
- (b) Kā tiek panākts, lai šie atskaites punkti darbotos? (Piemēram, vai ir nodefinēti pakalpojumu standarti, kvalitātes nodrošināšanas valsts standarti palīgmateriāliem utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta atskaites punktu iedzīvināšana, kā notiek atskaitīšanās par tiem?
- (d) Vai sarakstā netrūkst kāda būtiska karjeras izvēles konsultēšanas kvalitātes dimensija, kuru vajadzēt iekļaut?

- (e) Vai kādu no šiem kvalitātes atskaites punktiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par kvalitātes atskaites punktiem, kas attiecas uz partnersadarbību sektoru vidū (***sadarbība starp dažādām valdības ministrijām, *dažādiem sektoriem un dažādām mērķgrupām domāto kvalitāšu saskaņotība, *dažādos sektoros darbošos pakalpojumu sniedzēju savstarpējās sadarbības saikņu pārraudzība**)

- (a) Vai visi augstāk minētie atskaites punkti darbojas valstī sniegtajos karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumos?
- (b) Kā tiek panākts, lai šie atskaites punkti darbotos? (Piemēram, noslēgtas oficiālas vienošanās/ līgumi starp ministrijām par kvalitātes nodrošināšanu, regulāras konsultācijas darbinieku/ vadītāju, konsultantu/ praktiķu vidū, kas pārstāv dažādus sektorus utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta atskaites punktu iedzīvināšana, kā notiek atskaitīšanās par tiem?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska karjeras izvēles konsultēšanas kvalitātes starpsektoru sadarbības dimensija, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no šiem kvalitātes atskaites punktiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par kvalitātes atskaites punktiem, kas attiecas uz nevalstiskā sektora sniegto konsultēšanu karjeras izvēlē (***privātās aģentūras, *darba devēji, *arodbiedrības, *brīvprātīgās grupas utt.**)

- (a) Vai nevalstiskajā sektorā pastāv kvalitātes nodrošināšana karjeras izvēles konsultēšanā?
- (b) Ja jā, tad kā tiek panākts, lai tās darbotos? (Piemēram, ministrijas vadlīnijas/ standarti, pakalpojumu sniedzēju reģistrs, oficiāla atzīšana/ marķēšana)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta kvalitātes sistēmu iedzīvināšana un kā notiek atskaitīšanās par tiem?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kādas būtiskas karjeras izvēles konsultēšanas kvalitātes nevalstiskā sektora dimensija, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no šiem kvalitātes sistēmas atskaites punktiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Vispārīgi jautājumi

- (a) Apkopojiet valstī nodrošinātās karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumu stiprās puses salīdzinājumā ar Eiropas vienotajiem atskaites punktiem karjeras izvēles konsultēšanas kvalitātēs.
- (b) Apkopojiet tās karjeras izvēles konsultēšanas politikas, sistēmu un pakalpojumu jomas, kurus valstī būtu jāattīsta, vadoties no atbildēm, kas sniegtas par vienotajiem atskaites punktiem.
- (c) Kuras no šīm attīstāmajām jomām iegūtu no savstarpējās sadarbības Eiropā?
- (d) Kādus vienotus Eiropas atskaites līdzekļus jeb orientierus, pēc jūsu domām, būtu nepieciešams izstrādāt, lai atbalstītu karjeras izvēles konsultēšanas politikas, sistēmas un prakses attīstību valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī? Kāpēc?

4.DAĻA

Visu mūžu pieejamas karjeras izvēles jautājumu konsultēšanas (KONSULTĒŠANAS) modeļa galvenās pazīmes

Modelis ir kontroljautājumu saraksts karjeras izvēles jautājumu konsultēšanas sistēmas revīzijai mūžizglītības politikas un Padomes rezolūcijas *Par mūžizglītību* (2004) ietvaros, ko varētu izmantot politikas veidotāji kopā ar citām iesaistītajām pusēm. Tajā atspoguļots ideāls KONSULTĒŠANAS modelis, pēc kura valstis var izvērtēt savas esošās konsultēšanas sistēmas. Kontroljautājumu saraksts domāts lietošanai kopā ar vienotajiem mērķiem un principiem KONSULTĒŠANĀ un vienotajiem kvalitātes atskaites punktiem.

4.1. Sistēmas orientēšanas uz iedzīvotājiem

- (a) Visiem pilsoņiem ir **piekļuves iespēja** KONSULTĒŠANAS pakalpojumam visas dzīves gaitā tādā laikā, vietā un veidā, kas atbilst viņu vajadzībām.
- (b) Iedzīvotājiem ir nodrošinātas iespējas **mācīties/ uzzināt, kā** pieņemt svarīgus izglītības/ nodarbinātības lēmumus un kā organizēt dzīvi/ darbu, lai, izmantojot daudzveidīgās mācīšanās iespējas un karjeras ceļus, varētu pilnvērtīgi sevi attīstīt.
- (c) Pastāv **mehānismi**, kas ļauj pilsoņiem (i) efektīvi investēt mūžizglītības piedāvātajās mācību iespējās un gūt labumu no tā, (ii) noteikt kompetences, kas iegūtas gan formālās, gan neformālās mācīšanās ceļā, (iii) attīstīt citas kompetences.
- (d) Iedzīvotāju līdzdalība konsultēšanā tiek pastiprināta, pielietojot KONSULTĒŠANAS **principus** (skat. 2.daļā)
- (e) Iedzīvotāju **tiesības** saņemt konsultācijas karjeras izvēles jautājumos ir skaidri definētas.
- (f) **Indivīdiem tiek ieteikta** papildus konsultatīvā palīdzība pēc vajadzības gan sektora ietvaros, gan sektoru starpā, kā arī ārpus valsts robežām.
- (g) Ar kvalitātes nodrošināšanas mehānismu (indivīds/ pakalpojumu saņēmējs spēlē centrālo lomu (skat. 3.daļu)), tiek veicināta karjeras izvēles pakalpojumu, karjeras informācijas, konsultācijas paņēmieni un produktu **pastāvīga attīstība**.

4.2. Politikas attīstība

- (a) Mūžizglītība un cilvēka nodarbinātības iespēju attīstība ir **vadošie principi** un struktūra KONSULTĒŠANAS politikas, sistēmu un prakses izveidei kā arī attīstībai.
- (b) KONSULTĒŠANAS politika ir valstu un Eiropas kopienas līmeņa sociālās un ekonomiskās izaugsmes neatņemama sastāvdaļa. Tajās ietilpst politika un programmas, kas attiecas uz **izglītību, mācībām un nodarbinātību**, sociālo iekļaušanu, dzimumu vienlīdzību, cilvēkresursu attīstību, reģionālo un lauku attīstību, kā arī dzīves un darba apstākļu uzlabošanu.
- (c) Karjeras izvēles konsultēšanas politika un programmas tiek izstrādātas, **saskaņojot** tās ar izglītības, mācību, nodarbinātības un sabiedrisko sektoru mūžizglītības un aktīvas nodarbinātības ietvaros.

- (d) KONSULTĒŠANAS politika, sistēmu un programmu izstrādē iesaistīto pušu lomas un atbildības ir skaidri **definētas**.
- (e) KONSULTĒŠANAS politika un programmas formulē un ievieš **ar ieinteresēto pušu līdzdalību** caur dažādiem mehānismiem, piemēram, konsultēšana karjeras izvēlē notiek valstu forumā. Ieinteresētās puses ir ministrijas, pakalpojumu izmantotāji, sociālie partneri, pakalpojumu sniedzēji, nodarbinātības dienesti, izglītības un mācību iestādes, konsultanti/ praktiķi, vecāki un jaunieši.
- (f) KONSULTĒŠANAS politikā un programmās **tiek ņemtas vērā izmaiņas ekonomikā un tehnoloģijas attīstībā valsts un starptautiskā līmenī**. Tās tiek periodiski pārskatītas saistībā ar tekošo un plānoto sociālo un ekonomisko attīstību.

4.3. Sistēmas koordinācija

- (a) Konsultēšana karjeras izvēlē darbojas izglītības, mācību, nodarbinātības un sabiedriskajā sektorā pēc atvērta, **elastīga** un savstarpēji papildinoša principa.
- (b) Karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumi vienā sektorā tiek saskaņoti ar otra sektora sniegtajiem pakalpojumiem valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī. Pastāv cieša **sadarbība** un saskaņotība starp karjeras izvēles konsultēšanu, kas sniegta izglītības un mācību sistēmā un ārpus tās.
- (c) Vietējā līmenī ir izveidoti formālie konsultēšanas pakalpojumu sniedzēju sadarbības tīkli un **partnerības**.
- (d) Konsultēšanu karjeras izvēlē **darba vietā** nodrošina partnerības, kas noslēgtas starp izglītības un mācību sniedzējiem, valsts nodarbinātības dienestiem, uzņēmumiem un organizācijām, kas pārstāv darba ņēmējus.
- (e) Sociālo partneru pārstāvji un citas **ieinteresētās puses** ir iekļautas institūcijās, kas atbild par valsts finansēto karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumu pārvaldīšanu.
- (f) Decentralizētās struktūrās pastāv centralizēti noteikta kārtība, lai nodrošinātu **reģiona un vietējā līmenī sniegto pakalpojumu** konsekveni, lai visi indivīdi ir vienlīdzīgi ieguvēji, neatkarīgi no viņu ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

4.4. Mērķtiecīgas auditorijas noteikšana universāla nodrošinājuma situācijā

- (a) Tiek veikti pasākumi, lai nodrošinātu efektīvu un adekvātu konsultēšanu mācību un darba jautājumos grupām, kas atrodas uz sociālās izslēgšanas riska robežas: (I) cilvēki, kas nav ieguvuši obligāto izglītību vai pametuši skolu, neiegūstot kvalifikāciju; (II) sievietes; (III) gados vecāki strādnieki; (IV) valodas un citu minoritāšu grupu pārstāvji; (V) cilvēki ar invaliditāti; (VI) migrantu strādnieki; (VII) strādnieki, kas strādā nestabilos ekonomikas sektoros/ uzņēmumos un atrodas uz bezdarba riska robežas. Šo pasākumu mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas iespējas nodarbinātības sektorā un uzlabot viņu integrēšanos sabiedrībā un ekonomikā.
- (b) Šādi pasākumi ir valsts, reģiona un vietējās pašvaldības KONSULTĒŠANAS **stratēģiju** neatņemama sastāvdaļa.

4.5. Regulāra sistēmas pārskatīšana

- (1) **Karjeras izvēles sistēmas un programmas tiek periodiski pārskatītas, lai:**
 - (a) efektīvāk izmantotu pieejamos resursus;
 - (b) veicinātu sinerģiju izglītības, mācību un nodarbinātības sektoros un to starpā;
 - (c) pielāgotu savu organizāciju, saturu un metodes, balstoties uz izmaiņām sociālajos un ekonomiskajos apstākļos, konkrētu grupu vajadzību izmaiņām un attīstības tendencēm attiecīgajā zināšanu jomā;
 - (d) veiktu pārmaiņas, kas nepieciešamas nacionālās politikas rezultativitātei.
- (2) Tiek veikti pētījumi, **lai atbalstītu uz pierādījumiem balstītas politikas un sistēmu izveidi.**
- (3) Tiek izstrādātas **izpētes** un eksperimentālas konsultāciju programmas karjeras izvēlē, lai
 - (a) izvērtētu KONSULTĒŠANAS sistēmas atsevišķu komponentu iekšējo efektivitāti un ārējo iedarbīgumu;
 - (b) noteiktu KONSULTĒŠANAS alternatīvu shēmu un metožu tiešās un netiešās izmaksas un ieguvumus;
 - (c) noteiktu kritērijus prioritāšu noteikšanai un stratēģiju izveidei KONSULTĒŠANĀ konkrētiem ekonomiskās darbības sektoriem un iedzīvotāju grupām;
 - (d) uzlabotu zināšanu līmeni par KONSULTĒŠANAS psiholoģiskiem, socioloģiskiem un pedagoģiskiem aspektiem;
 - (e) uzlabotu psiholoģiskos testus un citas metodes, kas tiek izmantotas kompetenču noteikšanai, iekšējā potenciāla/ interešu izvērtēšanai un formālās/ neformālās izglītības ceļā iegūto zināšanu līmeņa un prasmju novērtēšanai;
 - (f) izvērtētu nodarbinātības iespējas dažādos ekonomiskās darbības sektoros un amatos;
 - (g) uzlabotu pieejamo informāciju par dažādiem amatiem, prasībām to veikšanai un karjeras izaugsmes iespējām.
- (4) Administratīvā organizācija un metodes tiek izstrādātas un modificētas tā, lai tās **atbalstītu KONSULTĒŠANAS programmu ieviešanu.**

4.6. Sistēmas starptautiskā dimensija

- (1) **Eiropa ir atskaites punkts** KONSULTĒŠANAS pakalpojumu nodrošināšanai ES.
- (2) Dalībvalstis sadarbojas savā starpā, ar EK un ar citām ieinteresētajām pusēm, plānojot, izstrādājot un ieviešot **kopīgus KONSULTĒŠANAS pasākumus/ aktivitātes** Kopienas izglītībā, mācībās/ nodarbinātības politikā un programmās.
- (3) Sadarbība varētu izpausties:
 - (a) divpusēji un daudzpusēji palīdzot citām valstīm plānot, izstrādāt vai ieviest šīs programmas;
 - (b) programmu plānošanas uzlabošanā un ieviešanā kopēji iesaistoties pētniecībā un savstarpējās mācībās;
 - (c) palīdzot karjeras izvēles konsultēšanā strādājošiem apgūt zināšanas, prasmes un pieredzi, kas nav pieejama viņu valstī, piemēram, dodot iespēju piekļūt nodrošinājumam citā valstī vai veidojot kopīgu nodrošinājumu;

- (d) sistemātiski apmainoties ar informāciju, ieskaitot pētījumu un eksperimentālo programmu rezultātu apmaiņu, ekspertu tikšanos, starptautiskas apmaiņas programmas un praksi, seminārus, mācību grupu organizēšanu, tematisko sadarbības tīklu veidošanu vai publikāciju apmaiņu;
- (e) sagatavojot un izplatot pamata vadlīniju materiālu, ieskaitot izglītības programmu/ satura un amatu specifikāciju aprakstus nodarbinātības un ģeogrāfiskās mobilitātes veicināšanai.

(4) Dalībvalstis rosina un atbalsta **centrus, kas sekmē pieredzes apmaiņu** un veicina starptautisko sadarbību politikā, sistēmas un programmas izstādē kā arī metodikas pētniecībā.

4.7. Kontroljautājumu saraksts kolēģu savstarpējās mācīšanās veicināšanai par visu mūžu pieejamas karjeras izvēles konsultēšanas (KONSULTĒŠANAS) sistēmu vienotām pazīmēm Eiropā

Kontroljautājumu saraksta uzdevums

Kontroljautājumu sarakstā iekļauti jautājumu piemēri, kurus varat izmantot, lai organizētu savas pārdomas par to, kā vienotās sistēmu pazīmes karjeras izvēles konsultēšanā sasauca ar konsultēšanas pakalpojumu sniegšanu jūsu valstī. Kontroljautājumu saraksts domāts, lai palīdzētu noteikt un apkopot: (i) valsts konsultēšanas pakalpojumu stiprās puses un izaicinājumus, ar kuriem tiem nākas saskarties vienoto sistēmas pazīmju ieviešanā, (ii) idejas Eiropas sadarbībai nākotnē, daloties savās stiprajās pusēs un izaicinājumos, un (iii) ieteikumus par vienotu Eiropas atskaites līdzekļu jeb orientieru izstrādi karjeras izvēles konsultēšanas jautājumos.

Jautājumi par pazīmēm, kas attiecas uz **indivīdu/ pakalpojumu saņēmēju centrālo lomu (*pakalpojumu pieejamība visa mūža garumā, *karjeras plānošanas kompetences attīstība, *visai dzīvei nepieciešamo kompetenču noteikšana, *uz iedzīvotājiem vērsti pakalpojumu sniegšanas principi, *atbilstošas kontaktinformācijas nodrošināšana, *iesaistīšana kvalitātes nodrošināšanā)**

- (a) Vai visas augstāk minētās pazīmes darbojas valsts sniegtajos karjeras izvēles konsultāciju pakalpojumos?
- (b) Vai šīs pazīmes tiek uzskatāmi paustas pakalpojumu saņēmējiem/ potenciālajiem lietotājiem? Kā tas tiek darīts?
- (c) Kā tiek panākta sistēmas pazīmju darbošanās? (Piemēram, ministrijas nosaka vadlīnijas utt.)
- (d) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta šo pazīmju iedzīvināšana?
- (e) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska uz iedzīvotājiem orientēta pazīme, kuru vajadzētu iekļaut?
- (f) Vai kādu no šiem principiem vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par **politikas attīstības pazīmēm (*mūžizglītība un cilvēku nodarbinātības iespēju vadošie principi, *neatņemama/ skaidri formulēta valsts sociālās un ekonomiskās politikas sastāvdaļa, *politikas izstrādes koordinācija sektoros, *skaidrs lomu un atbildību sadalījums politikas un sistēmu izstrādei,**

***plaša ieinteresēto pušu iesaistīšana, *regulāra sistēmas pārskatīšana, vadoties no izmaiņām valsts un starptautiskā līmenī)**

- (a) Vai visas augstāk minētās pazīmes darbojas valsts karjeras izvēles konsultēšanas politikā?
- (b) Kā tiek panākts, lai šīs pazīmes darbotos? (Piemēram, forumi valsts līmenī, kurus papildina reģionālie forumi utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta šo pazīmju iedzīvināšana?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska politikas attīstības pazīme, kuru vajadzētu iekļaut?
- (e) Vai kādu no šīm pazīmēm vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par sistēmas koordinācijas pazīmēm (*savstarpēja papildināšana, koordinācija, *oficiālie tīkli un partnerības, *partnerību izmantotās pieejas karjeras izvēles konsultēšanai darba vietā, *sociālo partneru un citu ieinteresēto pušu iesaistīšana, *centralizēti veikti pasākumi/ standarti decentralizētajām struktūrām)

- (a) Vai visas augstāk minētās pazīmes darbojas valstī karjeras izvēles konsultēšanas sistēmu koordinācijā?
- (b) Kā tiek panākts, lai šīs pazīmes darbotos? (Piemēram, noslēgtas oficiālas vienošanās/ līgumi starp ministrijām un pakalpojumu sniedzējiem dažādos sektoros, forums valsts līmenī, kuru papildina reģionālie forumi utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta šo pazīmju iedzīvināšana?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska sistēmas attīstības pazīme, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no šīm pazīmēm vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par mērķtiecīgu mērķauditoriju noteikšanu universālā nodrošinājuma situācijā (*valsts, reģiona un vietēja mēroga stratēģijas universālai pakalpojumu nodrošināšanai, ieskaitot pasākumus, kas vērsti, lai pakalpojumi sasniegtu arī uz sociālās izslēgšanas riska robežas esošos)

- (a) Vai šī pazīme ir raksturīga KONSULTĒŠANAS politika valstī?
- (b) Kā tiek panākts, lai šīs pazīmes darbotos? (Piemēram, tiek piešķirts speciāls finansējums no ministrijām, vadlīnijas mērķauditoriju noteikšanai, centralizēti noteiktas prioritātes utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta šo pazīmju iedzīvināšana?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska pazīme mērķauditoriju noteikšanai, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no šīm pazīmēm vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par pazīmēm, kas liecina par regulāru politikas un sistēmas pārskatīšanas darbu (*periodiska pārskatīšana, *uz pierādījumiem balstītas politikas veidošana, *nepārtraukta izpētes un attīstības programma, *izmaiņas administratīvajā organizācijā un metodēs, kas veiktas, balstoties uz pētījumos iegūtajiem rezultātiem, utt.)

- (a) Vai šīs politikas un sistēmas pārskatīšanas pazīmes darbojas karjeras izvēles konsultēšanā?

- (b) Kā tiek panākts, lai tās darbotos? (Piemēram, tā ir daļa no valsts nacionālās stratēģijas, ikgadēja ministriju finansēta programma)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta šo pazīmju iedzīvināšana?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska politikas un sistēmu pārstrādes pazīme, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no šīm pazīmēm vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Jautājumi par pazīmēm, kas liecina par starptautisko dimensiju (***sadarbība politikas izstrādes jautājumos starp dalībvalstīm, EK un starptautiskajām organizācijām, *divpusēji un daudzpusēji pasākumi, *kopīgi pētījumi, *zināšanu apmaiņa un nodošana, *kolēģu savstarpējā mācīšanās, *atbalsts nodarbinātības un ģeogrāfiskajai mobilitātei, *atbalsts starptautiskai sadarbībai politikas un sistēmas izstrādes un attīstības jautājumos**)

- (a) Vai šīs karjeras izvēles konsultēšanas politikas un sistēmas izstrādes un attīstības pazīmes darbojas valstī?
- (b) Kā tiek panākts, lai šīs pazīmes darbotos? (Piemēram, iesaistīšanās ES programmās un iniciatīvās, atbalsts starptautiskai sadarbībai (Starptautiskajam Karjeras izaugsmes un valsts politikas centram/ *International Centre for Career Development and Public Policy*), piedalīšanās starptautiskos politikas simpozijos par karjeras izvēles konsultēšanas jautājumiem utt.)
- (c) Kā tiek pārraudzīta/ kontrolēta šo pazīmju iedzīvināšana?
- (d) Vai šajā sarakstā netrūkst kāda būtiska starptautiskās dimensijas pazīme, kuru vajadzēt iekļaut?
- (e) Vai kādu no šīm pazīmēm vajadzētu svītrot no saraksta? Kāpēc?

Vispārīgi jautājumi

- (a) Apkopojiet valsts karjeras izvēles konsultēšanas pakalpojumu stiprās puses attiecībā pret vienotajām KONSULTĒŠANAS pazīmēm.
- (b) Apkopojiet tās karjeras izvēles konsultēšanas politikas, sistēmu un pakalpojumu jomas, kurus valstī būtu jāattīsta (vadoties no jūsu atbildēm jautājumos par sistēmas modeļa pamata pazīmēm).
- (c) Kuras no šīm attīstāmajām jomām, Iegūtu no savstarpējās sadarbības Eiropā?
- (d) Kādus vienotus Eiropas atskaites līdzekļus jeb orientierus, pēc jūsu domām, būtu nepieciešams izstrādāt, lai atbalstītu karjeras izvēles konsultēšanas politikas, sistēmas un prakses attīstību valsts, reģiona un vietējās pašvaldības līmenī? Kāpēc?